

dětský ombudsman

ochránce práv dětí

ombudsman

veřejný ochránce práv

Příklady dobré praxe v zařízeních ústavní výchovy

Při návštěvách dětských domovů ombudsman nejčastěji upozorňuje na nedostatky a navrhuje opatření ke zlepšení životních podmínek dětí žijících v zařízení. Naráží ale i na příklady dobré praxe, které pomáhají vytvořit pro děti bezpečné prostředí, vést je k samostatnosti nebo udržovat vztahy s jejich blízkými.

Tyto příklady dobré praxe mohou být inspirací i pro další zařízení. Během systematických návštěv jsme proto shromáždili konkrétní postupy, které se v praxi osvědčily. Nejde o jediné správné řešení, pouze ukazujeme, co funguje a jaký to má přínos pro děti.

Níže uvádíme vybrané příklady, které jsme zaznamenali v jednotlivých dětských domovech.

Individuální přístup k dětem a vztahové prostředí

Při rozhovorech s vedením zařízení a pedagogickými pracovníky byly patrné detailní znalosti pracovníků o jednotlivých dětech, jejich potřebách, projevech a specifikách. Vztahy mezi dětmi a pracovníky byly založeny na důvěře, respektu a porozumění. Zaměstnanci důsledně oddělovali osobnost dítěte od popisu jeho problémů a děti neškatulkovali na základě minulých zkušeností či problematického chování. ([34/2024/NZ – Dětský domov Moravská Třebová](#))

Personál vytváří bezpečné vztahové prostředí založené na důvěře a porozumění. Vychovatelé znají charakteristiky jednotlivých dětí, otevřeně s nimi komunikují a snaží se jim poskytovat podporu v situacích, kdy ji potřebují. Děti se na personál obracejí s důvěrou. ([41/2024/NZ – Dětský domov Velké Heraltice](#))

Podpora kontaktu s rodinou

Zařízení nepoužívá organizační ani administrativní omezení návštěv. Kamarádi a blízcí mohou děti navštěvovat kdykoli, pouze s omezením přespání. Návštěvy mohou probíhat v pokojích dětí, na zahradě nebo v návštěvní místnosti. Zařízení zároveň aktivně podporuje pobyty dětí v rodině, včetně dopravy na velké vzdálenosti, kdy vychovatelka vozí sourozence k matce vzdálené více než 200 km. ([34/2024/NZ – Dětský domov Moravská Třebová](#))

Zařízení aktivně podporuje pobyty dětí mimo zařízení. Personál se obrací na rodiče s nabídkou dovolenek a v některých případech zajišťuje dopravu dětí do místa bydliště rodiny a zpět, aby snížil finanční a organizační bariéry kontaktu. ([41/2024/NZ – Dětský domov Velké Heraltice](#), [9/2024/NZ – Dětský domov Boskovice](#))

Zařízení podporuje kontakty dětí s rodinnými příslušníky. Personál doprovází děti na návštěvy rodičů ve výkonu trestu odnětí svobody nebo v léčbě závislosti. Návštěvy mohou probíhat v návštěvní místnosti nebo na pokojích dětí. ([2/2025/NZ – Dětský domov Mladá Boleslav](#))

Samostatnost dětí a příprava na dospělost

Na samostatném bytě fungují děti s vysokou mírou autonomie. Po návratu ze školy samy organizují svůj čas, připravují jídlo, chodí nakupovat a účastní se aktivit mimo zařízení. Spát chodí bez pevné večerky podle individuálních potřeb. Vychovatelé fungují především jako podpora a zasahují jen v případě potřeby. ([34/2024/NZ – Dětský domov Moravská Třebová](#))

Zařízení zpracovává pro děti starší 15 let profil podpory, který mapuje jejich individuální situaci, rodinné zázemí a vývoj v čase. Cílem je komplexní příprava na samostatný život a plánování budoucnosti dítěte. ([33/2024/NZ – Dětský domov Liptál](#))

Děti jsou vedeny k hospodaření s penězi, spoření a plánování výdajů. Zařízení podporuje brigády a pracovní zkušenosti dětí a poskytuje materiální podporu například nezletilým matkám. ([41/2024/NZ – Dětský domov Velké Heraldice](#))

Dětem starším 15 let zařízení pomáhá se založením bankovního účtu a získáním platební karty. Na účet jim pak zasílá kapesné, pokud si to přejí. ([2/2025/NZ – Dětský domov Mladá Boleslav](#), [5/2024/NZ – Dětský domov Chomutov](#))

Děti si samy sestavují jídelníček, nakupují potraviny a připravují jídlo. Každý den vaří jiný klient podle rozpisu služeb, které si děti mohou mezi sebou měnit. Vychovatelé dohlížejí pouze na vyváženost stravy. ([42/2022/NZ – Dětský domov Solenice](#))

Děti v samostatných bytech si celý týden obstarávají potraviny a připravují stravu samostatně za podpory vychovatele, což podporuje jejich samostatnost. ([5/2024/NZ – Dětský domov Chomutov](#))

Stravování probíhá podobně jako v běžné rodině. Děti se podílejí na vaření i nákupu, starší děti samostatně nakupují. Lednice jsou běžně dostupné a děti si mohou jídlo brát podle potřeby. ([7/2023/NZ – Centrum Charlotty Masarykové](#))

Soukromí a autonomie dětí

Organizace dne zohledňuje individuální potřeby dětí a umožňuje jim participovat na plánování aktivit a organizaci programu. ([15/2024/NZ – Dětský domov Ústí nad Labem-Střekov](#))

Starší děti mají možnost zamykat si pokoje během nepřítomnosti, čímž je posilováno jejich soukromí a autonomie. ([15/2024/NZ/ŠJ – Dětský domov Ústí nad Labem-Střekov](#))

Děti mají možnost mít v zařízení domácího mazlíčka, což vede k posilování jejich zodpovědnosti. ([33/2024/NZ – Dětský domov Liptál](#))

Adaptace nových dětí

Děti mají možnost předem navštívit zařízení a seznámit se s prostředím, což usnadňuje adaptaci. ([9/2024/NZ – Dětský domov Boskovice](#))

Děti vytvořily obrázkovou příručku pro nově příchozí, která vysvětluje pravidla a fungování zařízení. ([14/2025/NZ – Dětský domov Nymburk](#))

Podpora personálu

Zařízení poskytuje pravidelné supervize vedené externím odborníkem, které zaměstnanci hodnotí jako přínosné. ([14/2025/NZ – Dětský domov Nymburk](#))

Zařízení zaměstnává etopeda na plný úvazek, který pracuje s dětmi a poskytuje metodickou podporu vychovatelům. ([41/2024/NZ – Dětský domov Velké Heraltice](#))

Stížnostní mechanismy

Zařízení má fyzickou i virtuální schránku důvěry, která umožňuje dětem diskrétně upozornit na problémy v zařízení. ([7/2025/NZ – Dětský domov Most](#), [33/2024/NZ – Dětský domov Liptál](#))

Na nástěnkách jsou zveřejněny kontakty na kontrolní orgány, krizovou pomoc a sociální pracovníky. Každé dítě má individuální kontakt na OSPOD. ([9/2024/NZ – Dětský domov Boskovice](#))